

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ У ЛОГІСТИЦІ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»

Київ 2024

УДК 164(072)
М 545

Укладачі:

С. В. Смерічевська – д-р екон. наук, проф.

Л. В. Проданова – д-р екон. наук, проф.

Рецензент: *С. І. Гриценко* – д-р екон. наук, проф.
професор кафедри логістики
(Національний авіаційний університет)

*Затверджено Науково-методично-редакційною радою
Національного авіаційного університету
(протокол № 4/24 від 12.04.2024 р.).*

Методологія прикладних досліджень у логістиці:
М 545 методичні рекомендації до самостійної роботи / уклад.:
С. В. Смерічевська, Л. В. Проданова. – К.: НАУ, 2024. 29 с.

Містять методичні рекомендації для організації самостійної роботи, завдання для самостійного виконання, запитання та завдання для самоперевірки знань, тестові завдання, а також список рекомендованих джерел інформації.

Для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Логістика».

ВСТУП

Методичні рекомендації укладено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія прикладних досліджень у логістиці».

Метою викладання дисципліни є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань і практичних навичок із методології наукових досліджень у сфері логістики, оптимізації логістичних систем та ринку логістичних послуг, методичного забезпечення науково-дослідної роботи і підготовка до виконання магістерського наукового дослідження.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є необхідним компонентом сучасного освітнього процесу, а також важливим фактором їхнього успішного навчання та розвитку. Самостійна робота є однією з форм організації освітнього процесу, що передбачає навчальну, дослідну та творчу роботу, яку здобувач вищої освіти виконує самостійно у вільний від занять час за завданням і під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Метою самостійної роботи з дисципліни «Методологія прикладних досліджень у логістиці» є поглиблення та закріплення теоретичних знань, формування системи інтелектуальних і професійних умінь і навичок науково-дослідної роботи в предметній галузі та формування самостійності і активності особистості майбутнього фахівця в процесі його підготовки до виконання магістерського наукового дослідження.

Самостійна робота сприяє розвитку таких ключових компетенцій, як критичне мислення, аналітичні навички, вміння вирішувати проблеми, самоорганізація, комунікація, креативність та інформаційна грамотність. Ці компетенції є необхідними для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності. Ефективність організації самостійної роботи здобувачів і, як наслідок, самостійної навчальної діяльності загалом, окрім іншого визначається методичним забезпеченням.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

При вивченні навчальної дисципліни використовуються студентоцентрований підхід у навчанні, проблемно-орієнтований стиль викладання та інтерактивні методи навчання (метод групової роботи, дискусії, рольові ігри, кейс-метод, метод портфоліо, метод проєктів), які сприяють розвитку пізнавальної, творчої та дослідницької діяльності здобувачів. Організація самостійної роботи спрямовує здобувачів вищої освіти на науково-дослідний підхід до організації своєї роботи та безпосередню участь у виконанні наукових досліджень.

Самостійна робота здобувачів у ході вивчення дисципліни «Методологія прикладних досліджень у логістиці» передбачає вивчення лекційного матеріалу, самостійну роботу здобувачів з навчальною та науковою літературою, при виконанні здобувачами командних та індивідуальних завдань, підготовці та захисті презентацій, самостійному вирішенні задач та командному розв'язанні практичних ситуацій, що дозволяє здобувачам оволодіти методологією та сучасними технологіями логістичного обґрунтування ефективних управлінських рішень.

Практичні заняття з дисципліни проводяться з метою закріплення матеріалу і передбачають:

- критичне обговорення актуальних і дискусійних питань теми;
- розв'язання практичних завдань (задач, ситуацій);
- презентації, захист і обговорення командних й індивідуальних завдань за відповідною тематикою;
- експрес-опитування та тестові завдання.

Для організації самостійної підготовки здобувачів до практичних занять пропонується тематика наукових доповідей, аналітичних оглядів та дайджестів, яка щороку актуалізується в залежності від сучасних трендів розвитку методології та інструментарію планування логістичної діяльності.

Нижче наведено приблизний перелік питань та завдань за темами, які виносяться на обговорення на практичні заняття, та представлено тематичні тестові завдання.

Модуль I
МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
МАГІСТЕРСЬКОГО НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ
ПРОГРАМОЮ «ЛОГІСТИКА»

Тема 1
НАУКА ЯК СИСТЕМА ЗНАНЬ.
ЛОГІСТИКА ЯК ГАЛУЗЬ НАУКИ

Питання для обговорення

1. Актуальність, мета і завдання вивчення дисципліни. Значення курсу у формуванні світогляду та набуття навичок науково-дослідницької роботи.
2. Сутність, головна функція науки. Еволюція науки, основні підходи до періодизації розвитку науки.
3. Структурні елементи науки: парадигми, теорії, концепції, поняття, категорії, закономірності, закони.
4. Наукове пізнання та наукова діяльність: види і напрями.
5. Фундаментальні та прикладні науки. Економічна наука як окрема галузь сучасної науки. Роль наукових досліджень у розвитку управління.
6. Логістика як прикладна наука: фундаментальні концепції та основні напрями досліджень.
7. Академічна доброчесність: проблеми реалізації та відповідальність.

Література: [1–7], [11–14], [18].

Завдання для самостійного виконання*

1. Повторити сутність, переваги та недоліки фундаментальних логістичних концепцій / технологій менеджменту.
2. Підготувати командні проекти-презентації за однією з тем (*за вільним вибором здобувачів*):
 - 2.1. Розвиток економіки знань: еволюція наукових уявлень, чинники формування в сучасних умовах.
 - 2.2. Парадигма та концепції сучасного менеджменту.

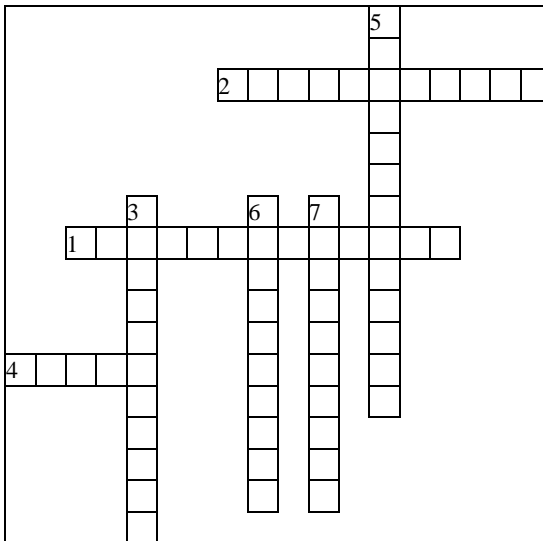
2.3. Логістика як прикладна наука.

2.4. Фундаментальні концепції / технології логістики.

2.5. Управління ланцюгами постачання як прикладна наука.

**Примітка.* Обов'язковими є посилання на джерела інформації, які ви використовуєте. Список джерел, використаних при підготовці наукової доповіді, слід оформити згідно з вимогами МОН України та подати у порядку посилання за текстом. Висвітлення питань повинно обов'язково супроводжуватися використанням графічних і табличних методів дослідження, які дозволяють оцінити спроможність магістра систематизувати, структурувати та візуалізувати навчальний, науковий та аналітичний матеріал.

4. Розв'язати кросворд «Академічна доброчесність».

За горизонталлю: 1. Оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення (частково або повністю) опублікованих академічних творів інших авторів без зазначення авторства. 2. Оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів. 4. Надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу.

За вертикаллю: 3. Надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі,

5. Полягає у свідомій зміні чи модифікації вже наявних даних, що стосуються академічної діяльності, 6. Виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання, 7. Вигадування даних чи фактів, що використовуються в академічній діяльності.

4. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Розкрийте сутність науки, наукової діяльності та наукового пізнання.
2. Обґрунтуйте функції сучасної науки.
3. Охарактеризуйте принципи сучасної науки та наукового пізнання.
4. Надайте визначення основних структурних елементів науки: парадигма, теорія, концепція.
5. Дайте визначення таким структурним елементам науки як поняття, категорія, закон, закономірність.
6. Охарактеризуйте специфіку дисциплінарних та міждисциплінарних наукових досліджень.
7. Визначте сутність основних підходів до класифікації наук: методологічний, гносеологічний, логічний.
8. Наведіть актуальну класифікацію наук, в основу якої покладено галузі науки, визначені Міністерством освіти і науки України.
9. Розкрийте роль наукових досліджень у розвитку теорії та практики управління.
10. Надайте характеристику рис менеджера дослідницького типу.
11. Проаналізуйте вклад різних шкіл (концепцій) менеджменту в розвиток теорії та практики управління.
12. Охарактеризуйте особливості прикладних наукових досліджень у логістиці та в управлінні ланцюгами поставок.
13. Визначте основні фактори, що спричинили кризу академічної доброчесності в Україні.
14. Охарактеризуйте основні види порушень академічної доброчесності.
15. Проаналізуйте нормативно-правове (документальне) забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності у ЗВО України.

Тема 2
МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.
ОБ'ЄКТ І ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
МАГІСТРІВ ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ
ПРОГРАМОЮ «ЛОГІСТИКА»

Питання для обговорення

1. Методологія науки та наукових досліджень.
2. Типологія методів наукового пізнання та класифікація методів наукових досліджень.
3. Основні елементи методології та процедура наукового дослідження.
4. Аналіз проблем логістичної діяльності в Україні та можливостей їх наукового дослідження.
5. Особливості об'єкта і предмета наукових досліджень магістрів ОПП «Логістика».

Література: [2–5], [7–10], [12], [14–17], [20].

Завдання для самостійного виконання

1. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

2. Враховуючи рекомендації щодо визначення напрямку, формулювання теми, а відповідно до них – актуальності, мети, об'єкта та предмета наукових досліджень магістрів ОПП «Логістика», обрати напрямком власного наукового дослідження, визначитись з орієнтовною темою майбутнього дослідження, обґрунтувати актуальність обраної теми, визначити об'єкт і предмет майбутнього наукового дослідження.

***Примітка.** Обов'язковим є ознайомлення з рекомендаціями, що містяться в методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»[10].*

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Визначте сутність та взаємозв'язок понять «метод», «методологія», «методика».

2. Охарактеризуйте відмінність/подібність методології науки та методології наукового дослідження.
3. Розкрийте сутність багаторівневої концепції методології знання в сучасній науці.
4. Обґрунтуйте принципи вибору методів наукового дослідження.
5. Охарактеризуйте роль філософських методів дослідження у науковому пізнанні.
6. Охарактеризуйте структуру та роль загальнонаукових методів дослідження.
7. Визначте процедуру та основні етапи наукового дослідження.
8. Надайте характеристику основним критеріям встановлення ступеня актуальності напрямку чи теми дослідження.
9. Обґрунтуйте взаємозв'язок теми, предмета і об'єкта наукового дослідження.
10. Проаналізуйте проблеми логістичної діяльності в Україні та можливості їх наукового дослідження.

Тема 3

ПРИНЦИПИ, ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА МЕТОДИ ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. ГЕНЕЗИС ТЕОРІЇ ЛОГІСТИКИ: ПРИНЦИПИ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ

Питання для обговорення

1. Мета та особливості теоретичних досліджень: теорія як результат дослідження.
2. Особливості логічного та теоретичного підходів при проведенні теоретичних досліджень.
3. Типологія загальнотеоретичних методів дослідження та сутність аналізу, синтезу, індукції, дедукції, моделювання, проектування, прогнозування, аксіоматизації, формалізації, групування, систематизації, класифікації, мисленнєвого експерименту.
4. Основні завдання та етапи теоретичних досліджень у логістиці та управлінні ланцюгами постачання.
5. Принципи та закономірності розвитку логістики як наукової теорії, закони логістики та їх практичне значення.

Література: [2–4], [7], [9–10], [12–14], [16–17], [22].

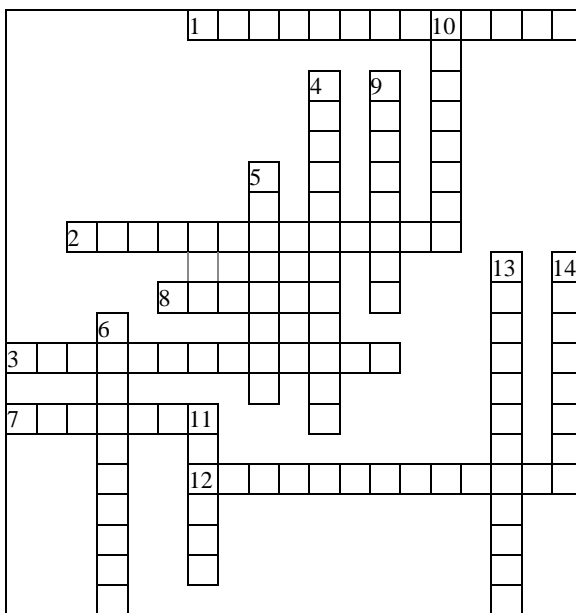
Завдання для самостійного виконання

1. Підготувати реферативну (наукову) доповідь (або презентацію) «Дослідження теоретичних засад та ступеня вивченості теми...» – за темою, що обрано як орієнтовну для майбутнього дослідження (за вибором, на основі огляду мінімум 5-ти наукових джерел з обов'язковим використанням методів структуризації та систематизації матеріалу).

Див. примітку на с.б.*

2. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

3. Розв'язати кросворд «Методи теоретичного дослідження».

За горизонталлю: 1. Загальнонаукова методологічна процедура, суть якої полягає в розподілі об'єктів дослідження по групах, залежно від наперед визначених ознак. 2. Логіко-методологічна процедура перенесення (проєкції) вже вивчених стійких тенденцій розвитку або раніше отриманих висновків на майбутнє, чи з однієї сфери описуваних явищ на інші. 3. Метод наукового пізнання, суть якого полягає в тому, що певна досліджувана сукупність об'єктів поділяється на впорядковані і систематизовані групи з певними властивостями за допомогою

ідеалізованої моделі чи типу. 7. Значуще, визнане, безперечно істинне судження, яке в межах певної дедуктивної теорії прийняте без доведення як вихідне. 8. Метод вивчення об'єкта у його цілісності, у єдиному і взаємному зв'язку його частин. 12. Уявне нехтування неістотних і другорядних ознак предметів і явищ, зв'язків і відносин між ними, та виділення декількох досліджуваних сторін або декількох аспектів, що підлягають вивченню.

За вертикаллю: 4. Прийом дослідження, за допомогою якого суть досліджуваного предмету чи явища фіксується, передається знаком, або комбінацією знаків і до цієї комбінації знаків ставляться як до самого предмета чи явища. 5. Наукове припущення, за допомогою якого прагнуть щось пояснити; твердження, істинність якого неочевидна, але є віра в його істинність та впевненість, що обґрунтування істинності можливе. 6. Метод наукового дослідження, пізнання дійсності, покликаний встановити спільні й відмінні ознаки між процесами, явищами, об'єктами. 9. Метод пізнання, що ґрунтується на формально-логічному умовиводі, який дає можливість одержати загальний висновок на основі окремих фактів; рух мислення від часткового, окремого до загального. 10. Загальнонауковий метод пізнання шляхом порівняння, пошуку подібності у відмінних предметах (явищах, подіях тощо). 11. Метод пізнання, змістом якого є розчленування предмета дослідження на складові частини з метою їх детального і всебічного вивчення. 13. Метод наукового пізнання, за допомогою якого фіксуються загальні ознаки та властивості певного класу об'єктів та здійснюється перехід від одиничного до особливого та загального, від менш загального до більш загального. 14. Метод, який полягає в одержанні часткових висновків на основі знання якихось загальних положень; рух мислення від загального до часткового, окремого.

4. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Схарактеризуйте специфіку теоретичних досліджень та їх мети.
2. Визначте теорію як результат теоретичного дослідження.
3. Схарактеризуйте особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень.
4. Визначте основні типи теоретичних методів дослідження.
5. Розкрийте сутність аналізу, синтезу, індукції, дедукції як загальнотеоретичних методів наукового дослідження.

6. Визначте специфіку систематизації як одного з загальнотеоретичних методів наукового дослідження.
7. Визначте особливості класифікації як одного з загальнотеоретичних методів наукового дослідження.
8. Проаналізуйте специфіку формалізації як особливого прийому теоретичного мислення в процесі реалізації наукових досліджень, а також обґрунтуйте основні переваги формалізації як методу досліджень.
9. Охарактеризуйте аксіоматичний метод теоретичного наукового дослідження та обґрунтуйте пізнавальну цінність аксіоматизації наукових теорій.
10. Визначте специфіку основних завдань та етапів теоретичних досліджень у логістиці та управлінні ланцюгами постачання.
11. Обґрунтуйте принципи та закономірності розвитку логістики як наукової теорії.
12. Проаналізуйте закони логістики та схарактеризуйте їх практичне значення.

Тема 4

НАУКОВІ ПІДХОДИ ПІЗНАННЯ. СИСТЕМНИЙ МЕТОД ДОСЛІДЖЕНЬ У ЛОГІСТИЦІ ТА ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ

Питання для обговорення

1. Проблемний, концептуальний, комплексний підходи у науці.
2. Системний метод, системний підхід, системний аналіз у наукових дослідженнях.
3. Методологія дослідження складних систем Синергетичний аналіз складно-організованих систем.
4. Теорія, принципи побудови і закономірності розвитку логістичних систем.
5. Моделювання як спосіб пізнання логістичних систем. Формалізація моделей логістичних систем.

Література: [2–4], [7], [10], [14–17].

Завдання для самостійного виконання

1. Підготувати командні проєкти-презентації за однією з тем (*за вільним вибором здобувачів*):

- 1.1. Теорія логістичних систем.
 - 1.2. Принципи побудови логістичних систем на мікро-, мезо- і макрорівнях.
 - 1.3. Закономірності розвитку логістичних систем на мікро-, мезо- і макрорівнях.
 - 1.4. Джерела синергетичного ефекту в логістичних системах.
 - 1.5. Комп'ютеризовані системи прийняття рішень у логістиці.
Див. примітку на с.6.*
2. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Визначте сутність проблемного підходу в наукових дослідженнях та наведіть приклади застосування проблемного підходу в логістиці.
2. Поясніть сутність системного підходу в науці, а також зміст та специфіку системного аналізу в логістиці.
3. Визначте та порівняйте можливості, переваги та обмеження проблемного, концептуального та системного підходів для дослідження логістичних систем.
4. Проаналізуйте сутність понять «синергізм» та «синергія»; схарактеризуйте специфіку синергетичного ефекту в логістиці та синергетики як напрямку в дослідженнях логістичних систем.
5. Обґрунтуйте принципи побудови логістичних систем на мікро-, мезо- і макрорівнях.
6. Охарактеризуйте закономірності розвитку логістичних систем, наведіть приклади.
7. У чому полягає сутність моделювання логістичних систем? Назвіть переваги та недоліки цього методу дослідження в логістиці.

Тема 5 ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ. ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для обговорення

1. Типологія емпіричних методів наукового дослідження.

2. Вимірювання, порівняння, узагальнення як емпіричні методи наукового дослідження.
3. Сутність, специфіка та етапи проведення експерименту та спостереження.
4. Анкетування, інтерв'ювання, методи експертних оцінок у наукових дослідженнях.
5. Методи аналізу: економічний аналіз, метод порівняння, методи описової (або дескриптивної) статистики, методи розрахунку відносних та середніх величин, методи детермінованого (функціонального) аналізу (індексний метод, методи визначення тенденцій та показників динаміки, функціонально-вартісний аналіз, методи кореляційного і факторного аналізу).
6. Інструментарій обробки даних емпіричних досліджень.
7. Місце та роль емпіричних і спеціальних методів у логістичних дослідженнях.

Література: [2–4], [7], [10], [14–17].

Завдання для самостійного виконання

1. Підготувати реферативну (наукову) доповідь та презентацію на одну з тем за вільним вибором студента:

1.1. Використання методів експертних оцінок у логістичних дослідженнях.

1.2. Інструментарій обробки даних емпіричних досліджень.

Розглянути сутність методів експертних оцінок, їх переваги та недоліки, сфери застосування в логістиці.

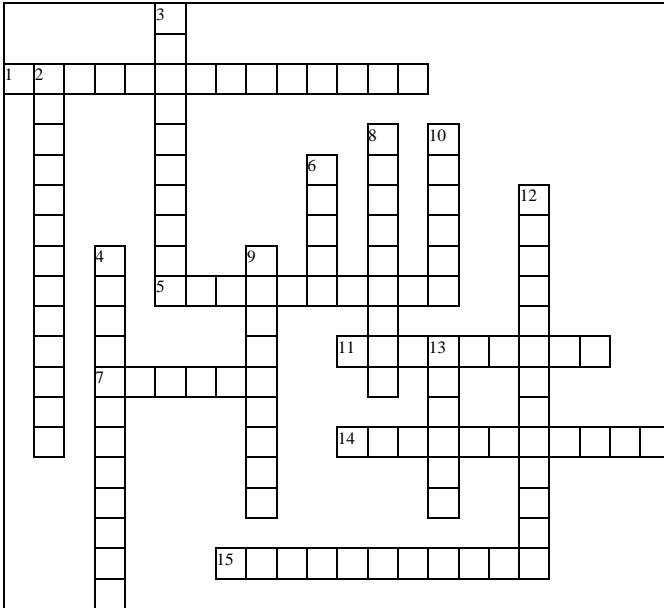
2. Провести анкетування серед здобувачів вищої освіти щодо якості логістичного обслуговування в університеті. Розробити анкету, обґрунтувати вибірку, провести опитування та проаналізувати результати.

3. Здійснити порівняльний аналіз ефективності логістичних процесів двох компаній за допомогою методів описової статистики. Використати дані фінансової звітності компаній.

4. Підготувати звіт за результатами спостереження за роботою складу логістичної компанії. Описати методику та умови спостереження, результати та висновки.

5. Провести кореляційний аналіз взаємозв'язку між показниками якості логістичного обслуговування та рівнем задоволеності клієнтів. Використати реальні або умовні дані.

6. Розв'язати кросворд «Емпіричні методи наукового дослідження».

За горизонталлю: 1. Тип взаємозалежності результуючого показника й ознаки, коли одному значенню ознаки відповідає лише одне значення результату. 5. Метод, суть якого: у вузькому розумінні, можна визначити як спосіб навчання, а у широкому – як неформальний метод, що дає змогу досліджувати творчу діяльність, відкривати нове у судженнях, ідеях, способах дії. 7. Спостереження, яке організовується із дотриманням загальних правил проведення, але яке не передбачає повторів або постійного збору даних. 11. Різновид спостереження, яке дає змогу досліднику, не вдаючись до суцільного обстеження, отримати узагальнюючі дані, які достовірно та адекватно відображають характеристики всієї сукупності предметів або явищ. 14. Метод пізнання, за якого теоретичне або практичне дослідження об'єкта здійснюється опосередковано через побудову та вивчення допоміжного штучного або натурального аналогічного йому об'єкта, який знаходиться у певній об'єктивній відповідності з пізнавальним об'єктом, здатен заміщувати його на певних етапах пізнання і дає в результаті його дослідження

інформацію про сам об'єкт дослідження. 15. Перелік вербальних, геометричних символів та пояснень, які надають змогу читати графік, розпізнавати змістовне навантаження, що несуть на собі графічні образи.

За вертикаллю: 2. Різновид аналізу, зміст якого полягає в дослідженні теоретичних основ та практичних результатів функціонування економічних систем із метою побудови ефективної системи управління, прийняття оптимальних управлінських рішень та досягнення очікуваних результатів в економіці на макро-, мезо- та мікрорівнях. 3. Один із сучасних засобів моделювання управлінських рішень, який реалізується за допомогою набору математичних інструментальних засобів, спеціальних імітуючих комп'ютерних програм і технологій програмування, що дозволяють через процеси-аналоги провести ціленаправлене дослідження структури і функцій реального складного процесу в пам'яті комп'ютера у відповідному режимі, виконати оптимізацію окремих його параметрів. 4. Процес виявлення позицій (відношення) опитуваних стосовно кількісних чи якісних характеристик явищ або процесів, яке проводить безпосередньо дослідник. 6. Певним чином структурована система рядків і стовпців (графів) таблиці, призначена для інформаційного наповнення. 8. Метод, що передбачає проведення систематизації і наочне подання інформації, отриманої внаслідок збору даних, групування, проведення аналізу, синтезу нових показників, прогнозування розвитку подій та моделювання ситуації, у вигляді графіків, діаграм, картограм, картодіаграм, логічних схем. 9. Метод та підхід, суть якого полягає в дослідженні об'єкта як цілісної множини елементів у сукупності відношень і зв'язків між ними. 10. Координаційна процедура, орієнтована на складання різноманітних прогнозів, оцінку ймовірності здійснення тієї чи іншої події, визначення кількісної та якісної оцінки ефективності роботи окремих ланок системи управління, описаних у ситуації. 12. Дослідження, що базується на всебічному аналізі ретроспективного розвитку та глибокому знанні об'єктивних законів і має на меті наукове обґрунтування можливого стану об'єктів у майбутньому, а також визначення альтернативних шляхів строків та умов досягнення такого стану. 13. Узагальнюючий відносний показник, який дає змогу оцінити розвиток або співвідношення явищ, процесів чи сукупностей, що не підлягають підсумовуванню.

7. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Що таке емпіричні методи дослідження? Які їх основні види?

2. У чому полягає сутність та особливості застосування методів вимірювання і порівняння в логістиці?
3. Які переваги та недоліки має метод експерименту? Які вимоги висувають до проведення експерименту?
4. Які етапи включає процедура спостереження? Які види спостереження використовують у логістиці?
5. У чому полягають особливості проведення анкетування та інтерв'ювання в логістичних дослідженнях?
6. Які методи експертних оцінок застосовують у логістиці? Які їх переваги та недоліки?
7. Що являє собою економічний аналіз? Яке його значення в логістиці?
8. Які методи описової статистики використовують в аналізі логістичної діяльності?
9. Як розраховують відносні та середні величини в логістиці? Наведіть приклади.
10. У чому полягає сутність індексного методу? Де він застосовується в логістиці?
11. Як аналізують тенденції та динаміку логістичних показників?
12. Для чого використовують кореляційний і факторний аналіз у логістиці?
13. Яке програмне забезпечення застосовується для обробки даних логістичних досліджень?
14. Яке значення мають емпіричні методи в дослідженні логістичної діяльності?

Тема 6

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ЛОГІСТИКИ

Питання для обговорення

1. Інформація в наукових дослідженнях: основні властивості, критерії якості, носії інформації.
2. Принципи та методи пошуку і збору наукової інформації.
3. Інформаційні ресурси і технології обробки інформації в науковому дослідженні.

4. Інформаційний простір науковця: наукометричні бази даних, спеціалізовані наукові соціальні мережі та електронні платформи для дослідників.
5. Організація роботи з науковою літературою та особливості складання бібліографії.
6. Коректність використання літературних джерел і запобігання текстовим співпадінням.

Література: [2–4], [7], [10], [14–17].

Завдання для самостійного виконання

1. Підготувати реферативну (наукову) доповідь та презентацію за однією з наступних тем (за вільним вибором студента) на основі огляду мінімум 5-ти наукових джерел з обов'язковим використанням табличних і графічних методів структуризації та систематизації матеріалу:

- 1.1. Порівняльний аналіз основних наукометричних баз даних (Web of Science, Scopus, Google Scholar).
- 1.2. Роль наукометричних баз даних у розвитку сучасної науки та комунікацій науковців.
- 1.3. Наукометричні дослідження у сфері логістики.
- 1.4. Бібліометричні та наукометричні показники: вплив на кар'єру науковця-дослідника.
- 1.5. Сучасні вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел та основні правила до оформлення списку використаних джерел.

Див. примітку* на с.6.

2. Виконайте завдання:

- 2.1. Ознайомтеся з правилами оформлення списку літературних джерел:
 - 2.1.1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»;
 - 2.1.2. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»;
 - 2.1.3. Правила оформлення списку літературних джерел у кваліфікаційній роботі магістра ОПП «Логістика».

- 2.2. Складіть список літературних джерел, які використано у магістерській роботі (не менше 25-ти позицій).
- 2.3. Оформіть бібліографічні посилання на всі джерела у списку згідно з вимогами.
- 2.4. Продемонструйте навички використання бібліографічних менеджерів (Mendeley, Zotero, EndNote) для полегшення роботи зі списком літературних джерел.
3. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Обґрунтуйте значення інформації як стратегічного ресурсу наукового дослідження.
2. Схарактеризуйте основні функції інформації як ресурсу наукового дослідження.
3. Які елементи науково-дослідницької діяльності (етапи наукового дослідження) пов'язані зі збором, обробкою та зберіганням інформації?
4. Охарактеризуйте відмінність первинних та вторинних документів, інформаційних джерел, наведіть приклади.
5. Обґрунтуйте критерії якості наукової інформації та її носіїв.
6. Що являють собою наукометричні бази даних і яке їх значення в інформаційно-аналітичній підтримці наукових досліджень?
7. Як здійснюється пошук, відбір та накопичення наукової інформації?
8. У чому полягає коректне та некоректне використання літературних джерел?
9. Обґрунтуйте сучасні вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел та основні правила до оформлення списку використаних джерел.
10. Яке значення має правильна організація роботи з науковою літературою та дотримання правил складання бібліографії для дослідника?
11. Які сучасні інформаційні технології допомагають досліднику в роботі?

Тема 7
ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ГАЛУЗІ ЛОГІСТИКИ ТА
ПРОВЕДЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОГО НАУКОВОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ

Питання для обговорення

1. Наукове мислення: сутність, особливості, стиль, проблеми та етапи формування. Наукове мислення фахівця з логістики, магістрів з логістики та управління ланцюгами постачання.
2. Наукова комунікація та її форми: дискусія, способи аргументації в дискусіях.
3. Організація та основні форми науково-дослідних робіт здобувачів вищої освіти.
4. Магістерська кваліфікаційна робота як результат наукового дослідження здобувача вищої освіти: планування основних етапів виконання.
5. Наукове керівництво магістерською науковою роботою: обов'язки наукового керівника та здобувача вищої освіти в процесі виконання кваліфікаційної роботи магістра.

Література: [2–4], [7], [10], [14–17].

Завдання для самостійного виконання

1. Підготувати реферативну (наукову) доповідь (або презентацію) за однією з наступних тем (за вільним вибором здобувачів, на основі огляду мінімум 5-х наукових джерел з обов'язковим використанням табличних і графічних методів структуризації та систематизації матеріалу):

- 1.1. Види та форми науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.
- 1.2. Організація наукової діяльності у закладах вищої освіти.
- 1.3. Наукова комунікація здобувачів вищої освіти та її основні форми.

Див. примітку на с.6.*

2. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Як організуються науково-дослідні роботи магістрів із логістики? Які етапи реалізації такої роботи?
2. Як розробити план наукового дослідження на рівні магістерської наукової роботи?
3. Визначте роль наукового керівника кваліфікаційної роботи магістра ОПШ «Логістика».
4. Як скласти календарний план магістерського дослідження та план впровадження результатів магістерського наукового дослідження?
5. Схарактеризуйте основні форми наукової комунікації. Обґрунтуйте засоби підвищення результативності участі в наукових дискусіях.

Тема 8

ОПРИЛЮДНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Питання для обговорення

1. Систематизація результатів дослідження та його методи.
2. Висновки та рекомендації за підсумком наукових досліджень, основні способи оприлюднення результатів досліджень (усна передача інформації, публікації у виданнях різного роду).
3. Роль і різновиди публікацій у наукових дослідженнях, специфіка підготовки публікацій за результатами наукових досліджень.
4. Наукова стаття: вимоги до змісту, структури, бібліографічних посилань.
5. Вимоги до наукових публікацій у сфері логістики. Специфічні наукові видання у сфері економіки, менеджменту та логістики.

Література: [2–4], [7], [10], [14–17], [21–23].

Завдання для самостійного виконання

1. Виконати завдання:
 - 1.1. Підготувати та оформити наукову статтю обсягом 15–20 сторінок відповідно до вимог вибраного фахового видання.
 - 1.2. Підготувати тези доповіді на конференцію обсягом 2–3 сторінки відповідно до вимог вибраної конференції.
 - 1.3. Підготувати презентацію для виступу на конференції (10–15 слайдів).
2. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Визначте основні види наукових публікацій, що використовуються для поширення результатів дослідження.
2. Надайте характеристику етапів підготовки наукової публікації.
3. Як правильно сформулювати проблему та визначити актуальність дослідження при підготовці наукової публікації?
4. Обґрунтуйте основні вимоги до оформлення наукових публікацій у сфері логістики.
5. Проаналізуйте особливості підготовки та оформлення тез доповіді порівняно з науковою статтею.
6. Охарактеризуйте основні способи усного представлення результатів наукового дослідження.
7. Яку роль відіграє літературний огляд у систематизації результатів дослідження?
8. Надайте характеристику основним найбільш поширеним стилям оформлення списку літератури та стилям цитування, які використовуються в сучасних публікаціях. У чому полягає різниця між стилями цитування APA, MLA, Chicago, Harvard?
9. Як правильно оформити бібліографічні посилання у науковій публікації?

10. У чому полягає сутність і значення наукових публікацій для поширення результатів досліджень?
11. Проаналізуйте основні спеціалізовані видання у сфері економіки, менеджменту та логістики.

Тема 9

ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Питання для обговорення

1. Наукова продукція та її види: теоретичні й науково-методологічні положення, методики, рекомендації, інструкції. Особливості наукової продукції у сфері логістики.
2. Порядок впровадження результатів НДР у практичну діяльність підприємств та форми впровадження результатів магістерського дослідження у сфері логістики.
3. Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії, розрахунок економічної ефективності наукових досліджень, їх специфіка в логістиці.

Література: [2–4], [7], [10], [14–17].

Завдання для самостійного виконання

1. Відповідно до обраної тематики наукового дослідження, отриманих результатів магістерського дослідження в сфері логістики, обрати алгоритм, методику, критерії та показники визначення економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів, зокрема зниження витрат, підвищення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства.

Примітка. При виконанні завдання, слід враховувати основні види можливих економічних ефектів від впровадження заходів у логістиці: зниження логістичних витрат – економія на транспортуванні, складуванні, управлінні запасами, пакуванні, обробці замовлень тощо; скорочення часу виконання логістичних операцій – прискорення транспортування, комплектації замовлень, обробки вантажів; підвищення продуктивності праці логістичного персоналу – підвищення виробітку за рахунок оптимізації процесів; зниження рівня запасів – більш точне планування потреби в запасах дозволяє зменшити їх обсяги; скорочення втрат і браку – автоматизація контролю якості та умов зберігання знижує втрати; збільшення обсягу виробництва і продажів – прискорення оборотності обігових коштів; підвищення рентабельності – зростання прибутку

завдяки логістичним витратам; збільшення частки ринку клієнтів – покращення задоволення потреб.

2. Опрацювати рекомендовані та додаткові джерела інформації за темою, підготувати відповіді на запитання для самоперевірки.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. У чому полягає специфіка наукової продукції у сфері логістики, на мікро- та макрорівнях логістичної системи? Наведіть приклади наукової продукції у сфері логістики.
2. Які форми наукової новизни можуть набувати результати досліджень у сфері логістики?
3. Які основні способи впровадження результатів науково-дослідних робіт у практичну діяльність логістичних підприємств?
4. Обґрунтуйте критерії ефективності наукових досліджень у сфері логістики?
5. Як оцінити ефективність впровадження результатів наукового дослідження у сфері логістики?
6. Як розрахувати економічну ефективність впровадження результатів наукових досліджень у логістиці?
7. Обґрунтуйте доцільність використання результатів наукових досліджень у сфері логістики в навчальному процесі щодо підготовки магістрів за ОПП «Логістика».

Тема 10

ЕКСПЕРТИЗА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Питання для обговорення

1. Наукова експертиза та її роль в оцінюванні результатів наукових досліджень.
2. Рецензування науково-дослідної роботи, процедура рецензування кваліфікаційної роботи магістра.
3. Підготовка до захисту та процедура публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра.

Література: [2–4], [7], [10], [14–17].

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Яку роль відіграє наукова експертиза в оцінюванні результатів наукових досліджень?
2. Які основні вимоги до змісту і структури рецензії на науково-дослідну роботу, на кваліфікаційну роботу магістра за ОПП «Логістика»?
3. У чому полягає специфіка процедури рецензування результатів наукових досліджень, рецензування кваліфікаційної роботи магістра ОПП «Логістика»?
4. Охарактеризуйте особливості зовнішнього і внутрішнього рецензування науково-дослідних робіт, кваліфікаційної роботи магістра ОПП «Логістика».
5. Які ключові аспекти повинен висвітлити відгук на науково-дослідну роботу з логістики?
6. Як підготуватися до захисту магістерської дипломної роботи з логістики?
7. Визначте та схарактеризуйте основні етапи процедури публічного захисту магістерської дипломної роботи з логістики.
8. Як підготувати якісний роздатковий матеріал для захисту кваліфікаційної роботи магістра ОПП «Логістика»?
9. Які рекомендації щодо структури та змісту виступу на захисті кваліфікаційної роботи магістра ОПП «Логістика»?
10. Які основні вимоги до публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра ОПП «Логістика»?

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічна доброчесність. Національний репозитарій академічних текстів. URL : <https://nrat.ukrintei.ua/akademichna-dobrochesnist/ponyattu-akademichnoyi-dobrochesnosti-ta-plagiatu/>
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Х.: ХНАУ, 2017. 272 с.
4. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
5. Загальні функції логістичного менеджменту: вебсайт. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_
6. Закон України від 05.08.2017 № 2145-VIII «Про освіту» (редакція від 21.11.2023). URL : <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
7. Корягін М., Чік В. Основи наукових досліджень. Київ: Алерта, 2019. 492 с.
8. Кошулько О. 10 найкращих програм для планування ланцюга поставок на 2023 рік. URL: <https://gmdhsoftware.com/ua/supply-chain-planning-software>.
9. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2020. 352 с.
10. Логістика. Глобальна логістика та управління ланцюгами постачання. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійних програм «Логістика», «Глобальна логістика та управління ланцюгами постачання» / уклад.: С. В. Смерічевська, С. І. Гриценко, К. М. Молчанова, М. М. Семерягіна. К.: НАУ, 2023. 48 с.
11. Логістична ієрархія: веб-сайт. URL: <https://studme.com.ua/1333122214300/logistika>
12. Логістичний менеджмент: навчально-методичний комплекс з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів другого (магістерського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / уклад.: С. В. Смерічевська. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 160 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789>.

13. Маркетинг і логістика: концептуальні основи та стратегічні рішення. навч. посіб. в схемах і таблицях. 2-ге видання / С. В. Смерічевська, М. В. Жаболенко, С. В. Маловичко за заг. ред. С. В. Смерічевської. Львів: «Магнолія-2006», 2019. 552 с. URL: <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/38702>.

14. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

15. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.

16. Методологія та прикладні техніки досліджень в менеджменті: конспект лекцій: навч. посіб. для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-наукової програми «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А. Р. Дунська, КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 113 с.

17. Організація наукових досліджень у сфері менеджменту та безпеки організації : підручник / В. Бліхар та ін. Хмельницький: Вид-во ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2022. 443 с.

18. Проект Закону України «Про академічну доброчесність». URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/Додаток-3.-Проект-ЗУ-Проакадемічну-доброчесність_липень2022.pdf.

19. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року». (редакція від 03.05.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>.

20. DHL Logistics Trend Radar. URL : <https://www.dhl.com/global-en/home/>.

21. Supply Chain Budget & Efficiency Benchmarking. URL: <https://www.gartner.com/en/supply-chain/trends/supply-chain-budget>.

22. Supply Chain Digest (новини зі світу управління ланцюгами поставок) URL: <http://scdigest.com>.

23. Total Cost Analysis in Logistics. Practical Execution, Learning, and Teaching in Higher Education. Linköping Studies in Science and Technology, Dissertations, No. 2023. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1367153/FULLTEXT01.pdf>.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	4
Модуль 1. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС ТА ОРГАНІЗАЦІЯ МАГІСТЕРСЬКОГО НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «ЛОГІСТИКА»....	5
Тема 1. Наука як система знань. Логістика як галузь науки.....	5
Тема 2. Методологія наукових досліджень. Об'єкт і предмет наукових досліджень магістрів ОПП «Логістика».....	8
Тема 3. Принципи, закономірності та методи теоретичних досліджень. Генезис теорії логістики: принципи та закономірності.....	9
Тема 4. Наукові підходи пізнання. Системний метод досліджень у логістиці та закономірностей розвитку логістичних систем.....	12
Тема 5. Емпіричні методи аналізу. Емпіричні методи дослідження логістичної діяльності.....	14
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень у сфері логістики.....	17
Тема 7. Організація науково-дослідних робіт здобувачів вищої освіти в галузі логістики та проведення магістерського наукового дослідження.....	20
Тема 8. Оприлюднення результатів наукових досліджень: наукові публікації.....	21
Тема 9. Впровадження результатів наукових досліджень та оцінювання їх ефективності.....	23
Тема 10. Експертиза наукових досліджень та підготовка до захисту магістерської кваліфікаційної роботи за освітньо-професійною програмою «Логістика».....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26

Навчальне видання

МЕТОДОЛОГІЯ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ЛОГІСТИЦІ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»

Укладачі:

СМЕРІЧЕВСЬКА Світлана Василівна
ПРОДАНОВА Лариса Василівна

В авторській редакції

Технічний редактор *А. І. Лавринович*
Комп'ютерна **верстка**

Підп. до друку ____ . Формат 60x84/16. Папір офс.
Опер. друк. Ум. друк. арк. ____ . Обл.-вид. арк. ____ .
Тираж 25 пр. Замовлення № ____ .

Видавець і виготівник

Національний авіаційний університет

03058. Київ-58, проспект Любомира Гузара, 1.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 7604 від 15.02.2022